

DE BELANGEN VAN NEDERLAND IN DE DOHA-RONDE

Thom Achterbos, Hans van Meijl en Frank van Tongeren

De Doha-ronde van onderhandelingen onder de Wereldhandelsorganisatie (WTO), gestart in november 2001, verloopt allesbehalve vlot. Tot de twistpunten behoren de voorkeurspositie van ontwikkelingslanden in het wereldhandelssysteem en de bescherming van landbouwmarkten in de OESO-landen. Ten aanzien van de landbouw zijn de onderhandelingen blijven steken bij het bepalen van de aanpak voor liberalisering van de handelsbelemmeringen. In het huidige gespannen internationale politieke klimaat zijn geen doorbraken te verwachten voor de ministeriële top in september in Cancun.

Vooruitlopend op voortgang in de onderhandelingen heeft het LEI op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken de gevolgen van mogelijke uitkomsten van de Doha-ronde voor de Nederlandse economie in kaart gebracht. De studie maakt gebruik van een kwantitatief model, dat wereldwijd in gebruik is voor de analyse van handelspolitiek. Een van de bevindingen is, dat van een algehele liberalisering van de wereldhandel een stevige impuls voor de Nederlandse exporteconomie uitgaat, zonder daarmee het einde in te luiden van de agrarische sector - ook niet bij een afname van de landbouwsteun.

Een overzicht van bestaande tarieven en andere handelsbelemmeringen toont aan, dat er behoorlijke mogelijkheden zijn voor handelsliberalisering. Al heffen OESO-landen tamelijk lage tarieven op de invoer van industriële goederen, voor landbouwproducten en levensmiddelen gelden forse tarieven met het doel om die sectoren te beschermen tegen producten uit het buitenland. Daarnaast is er sprake van forse exportsubsidies en andere steunmaatregelen voor de landbouw. In ontwikkelingslanden komen hoge tarieven voor in alle sectoren, onder meer ter bescherming tegen invoer uit andere ontwikkelingslanden. In de liberalisering van diensten zijn de OESO-landen verder dan ontwikkelingslanden. Vaak meer nog dan door tarieven wordt internationale handel belemmerd door administratieve grensprocedures en technische eisen, die daarmee de transactiekosten van handel doen toenemen.

Op basis van deze elementen is een aantal scenario's voor liberalisering van de handel opgesteld. Het meest extreme scenario beschrijft een volledige liberalisering van de handel in landbouwgoederen, industriële producten en diensten, de afschaffing van steunmaatregelen in de landbouw en een scherpe daling van de handelskosten. Een ander scenario betreft een gedeeltelijke liberalisering door een halvering van de tarieven en steunmaatregelen. De studie plaatst de gevolgen voor Nederland van mogelijke liberalisering in het kader van de effecten op Europees en wereldniveau. Daarbij is reeds rekening gehouden met toekomstige gebeurtenissen, zoals de uitbreiding van de Europese Unie tot 27 landen en volledige integratie van China in de WTO.

De geschatte baten voor de wereldeconomie van een beweging naar vrijhandel lopen uiteen van 210 miljard dollar bij gedeeltelijke liberalisering tot 670 miljard dollar bij volledige liberalisering. Tot 40% van de baten gaat verloren als de ontwikkelingslanden niet deelnemen. De verwachting dat die landen daadwerkelijk stevige voordelen behalen bij het verlagen van de eigen tarieven (met name betreffende industriële goederen), staat haaks op pleidooien voor eenzijdige liberalisering van de OESO-landen. Genoemde baten zijn overigens tamelijk afhankelijk van de specifieke modaliteiten van de liberalisering.

Een derde van de baten voor de wereldeconomie is toe te schrijven aan een daling van de handelskosten, een derde aan liberalisering van industriële goederen en diensten, en een derde aan liberalisering van agrarische handel en steun. Voor de OESO-landen zijn met de afschaffing van tarieven en steunmaatregelen in de landbouw forse baten te behalen. Dergelijk beleid leidt tot betere bestemmingen voor productiemiddelen in de OESO en een groei van de agrarische uitvoer in Afrika en Azië. De baten voor de wereldeconomie van enkel de vrijhandel in landbouwproducten lopen op tot 60 miljard euro, waarvan 60% moet volgen uit tariefverlaging in ontwikkelingslanden.

Een opvallend resultaat is dat liberalisering van de landbouw op de lange termijn mogelijk negatieve effecten heeft in Australië, Nieuw-Zeeland en enkele andere landen van de CAIRNS-groep, die zelf een groot voorstander is van liberalisering. De reden is dat de mogelijkheden voor productiviteitsgroei in de landbouw op

de lange termijn achterblijven bij de industriële sectoren. Wanneer de CAIRNS-landen zich verder toeleggen op de uitvoer van landbouwgoederen gaat dat ten koste van de ontwikkeling in andere sectoren, waarmee de mogelijkheden voor economische groei niet ten volle worden benut.

De Nederlandse landbouw is minder kwetsbaar voor liberalisering dan andere lidstaten van de Europese Unie. De Nederlandse landbouw is gespecialiseerd in sectoren met betrekkelijk geringe ondersteuning vanuit het Europese landbouwbeleid. Sectoren als de voedselverwerking en het internationale transport, waar Nederland sterke posities heeft opgebouwd, kunnen daarentegen fors profiteren van het wegvallen van barrières in de internationale handel in industriële goederen en diensten. Als gevolg daarvan kan de Nederlandse economie op termijn in omvang ongeveer 2% toenemen bij vrijhandel. Daarmee behoort Nederland tot de grotere begunstigden van vrijhandel in de wereld.

Meer informatie:

Rapport 6.03.02 *Economic benefits of the Doha round for the Netherlands, Report submitted to the Ministry of Economic Affairs, Directorate-General for Foreign Economic Affairs*